

Retningslinjer om habilitet for sakkyndig utvalg ved OsloMet

1. Innledning

Forvaltningsloven har bestemmelser om habilitet i § 6. Bestemmelsen har som mål å forhindre at du som offentlig tjenestemann, eller annen som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan (jf. fvl. § 10), med personlige interesser i utfallet, fatter avgjørelser eller tilrettelegger grunnlaget for dem. Samtidig skal reglen verne deg mot ubehaget ved å måtte håndtere saker du har et for personlig forhold til.

Reglen har den virkning at du vil ha rett og plikt til å tre tilbake fra behandlingen av en sak hvor du anser deg som inhabil. Ved å tre til siden gjennom å henvise til lovens objektive krav, eller de retningslinjer som for øvrig følger av dette skrevet, ligger det ingen innrømmelse av at du ville opptrådt partisk.

Du må selv vurdere om du er inhabil til å delta i et sakkyndig utvalg. Er du i tvil bør du ta kontakt med fakultetet som har forespurt deg så raskt som mulig for å drøfte saken. Er *du* i tvil kan det tenkes at også andre vil kunne komme til å stille spørsmål. Det er da viktig – uavhengig av konklusjonen – at vi kan vise til at spørsmålet har vært oppe og saken nøye vurdert.

Under følger en sjekkliste som vi ber deg gå igjennom. Svarer du nei på alle punkter kan du takke ja til å sitte i utvalget. Når sakkyndig utvalg formelt er oppnevnt vil du få tilsendt søknadene med det vitenskapelige materialet til vurdering, sammen med en kontrakt. I kontrakten er det medtatt en egenerklæring om habilitet, og du bekrefter din habilitet ved signering av kontrakten.

2. Sjekkliste

Sjekkpunkter	Kommentarer
Automatisk inhabilitet	
a) når du selv er part i saken; b) når du er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nær som søsken; c) når du er eller har vært gift med eller er forlovet med, eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part; d) når du er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte e) når du er, eller i løpet av de siste tre årene har vært, veileder for en part med sikte på doktorgrad.	Pkt a)-d) samsvarer med forvaltningsloven § 6 Til c) også dersom du er samboer/i et forhold med en part skal du melde deg inhabil. Svarer du ja på noen av disse spørsmålene må du melde fra til OsloMet om at du ikke kan påta deg oppdraget du har blitt forespurt om.
Skjønnsmessig vurdering	
Nær personlig eller faglig tilknytning	
a) Nært personlig vennskap (mer enn bare bekjentskap) b) Faglig fellesskap, for eksempel samarbeid eller samforfatterskap c) Personlige eller faglige motsetningsforhold	Til a) Rent kollegialt vennskap medfører ikke inhabilitet. Til b) Både omfang og nærhet i tid er elementer i vurderingen, se pkt 3.1 under. Til c) se pkt 3.2 under.
Mulighet for personlig vinning/tap/ulempe	For å bli inhabil skal du eller noen du har et nært forhold til ha noen grad av personlig interesse i utfallet av en sak.
Andre særlige forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning	Kontrollspørsmålet må være: Hvordan tar dette seg ut utenfra? Se pkt 3.3 under.
Samlet vurdering	
Kan det stilles spørsmålsteget ved flere av de ovennevnte momentene i ditt tilfelle?	Det er viktig at alle aktuelle momenter vurderes i hvert enkelt tilfelle. Hvis flere momenter gjør seg gjeldende samtidig kan det lettere føre til inhabilitet.

3. Nærmere om skjønnsmessig inhabilitet

Når det ikke foreligger automatisk inhabilitet skal inhabilitet likevel vurderes skjønnsmessig. Vurderingstemaene er om det foreligger andre særlige forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning dersom du deltar i beslutningsprosessen. Det skal bl.a. legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære en mulighet for fordel, tap eller ulempe for deg selv eller noen du har nær personlig tilknytning til.

3.1 Nært faglig samarbeid, herunder samforfatterskap

Dersom du har eller inntil nylig har hatt et nært faglig samarbeid med en søker vil du kunne bli inhabil fordi et nært faglig samarbeid kan påvirke din evne til upartisk vurdering.

Generelt skal det mye til for at samarbeid i tjeneste skal medføre inhabilitet, det er først hvis samarbeidet er særlig nært og omfattende at det kan bli spørsmål om inhabilitet av den grunn alene. Vanlig samarbeid i tjeneste og kontakt grunnet arbeid innen samme fagfelt vil normalt ikke føre til inhabilitet. Forvaltningsloven åpner for en bred skjønnsmessig vurdering der det avgjørende er om det er konstatert et 'særegent forhold' og om det er 'egnet til å svekke tilliten' til en upartisk vurdering.

OsloMet har likevel valgt å legge seg på en linje der man ikke ønsker at faglig overordnede skal være med i en bedømmelse av egne underordnede. Selv om dette rettslig sett ikke nødvendigvis utgjør inhabilitet kan det medføre uheldige og ubehagelige situasjoner for både deg og søker, samtidig som det også kan være egnet til å så tvil om beslutningen som tas. Dette er noe vi ønsker å unngå så langt det er mulig og du bør melde fra om dette til fakultetet som har forespurt deg.

Samforfatterskap utgjør et samarbeid, men det er ikke gitt at det medfører inhabilitet. Antall bidragsyttere til en publikasjon og rollen du har hatt kan si noe om sannsynligheten for at samarbeidet er så nært at det vil medføre inhabilitet. Redaktøransvar vil for eksempel normalt ikke medføre inhabilitet. På den annen side vil det synes rimelig å anse deg som medforfatter som inhabil dersom bedømmelsen av søkerens andel reelt sett også innebærer en overprøving av din egen medvirkning, eller der du ved det felles forfatterskapet fremtrer som en garantist for søkerens arbeid. Ofte vil imidlertid felles forfatterskap ikke fremtre slik – f.eks. på områder der slike gruppearbeider er vanlig og dette arbeidet er av liten betydning for den totale bedømmelsen.

Hvor langt tilbake i tid samarbeidet/samforfatterskapet fant sted vil også kunne være av betydning. Ligger det så nært som inntil 3 år tilbake i tid, vil inhabilitet normalt måtte sies å foreligge. Ligger det lenger tilbake i tid vil dette momentet måtte vurderes sammen med vurderingen av hvor nært samarbeidet har vært.

3.2 Motsetningsforhold

Det er ikke noe krav at du stiller uten visse forutinntatte meninger om søkers faglige kvalifikasjoner for at du skal kunne sitte i et sakkyndig utvalg. Du blir heller ikke diskvalifisert hvis du har gitt uttrykk for faglig uenighet med (en) søker. Kan det imidlertid hevdes at ditt forhåndsstandpunkt er særlig markert og så ensidig understreket at det er egnet til å svekke tilliten til en saklig og upartisk vurdering, bør du vurdere å takke nei til å sitte i utvalget. Det samme bør du gjøre dersom du står i et personlig motsetningsforhold til (en) søker.

3.3 Andre særlige forhold

Det er grunn til å tro at dersom du selv er i tvil om din habilitet så kan også andre være det. Dette vil ikke automatisk lede til at du blir inhabil, men om det er overveiende sannsynlig at noen vil reise spørsmål ved din upartiskhet vil dette kunne svekke tilliten til bedømmelsen fra sakkyndig utvalg. Ved spørsmål om habilitet vil OsloMet med din signering på egenerklæringen kunne vise til at habiliteten er vurdert og funnet ivarettatt i forbindelse med oppnevning av utvalget.

4. Samlet vurdering

Dersom flere av momentene i sjekklisten reiser spørsmål eller er egnet til å svekke tilliten til en bedømmelse, bør dette resultere i at du melder tilbake at du anser deg som inhabil til å sitte i det sakkyndige utvalget selv om de enkelte momentene i seg selv ikke er grunner for inhabilitet.